

מדינת ישראל
משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית

ראמ"ה
הרשות הארצית
למדידה והערכה בחינוך

אגף בכיר
לחינוך מוכר
שאינו רשמי

ערכת המיצ"ב הפנימי בעברית לכיתה ה'

חוברת הנחיות להערכה פנים בית-ספרית

מעודכן לתאריך 01/06/2010

תוכן העניינים

הקדמה

- 5 על הערכה פנים בית־ספרית
- 6 מקורות
- 7 ערכת המיצ"ב הפנימי

פרק א'

- 9 תיאור המבחן
- 9 1.א מפרט המבחן
- 12 2.א מיפוי המבחן

פרק ב'

- 17 הנחיות להעברת המבחן
- 17 1.ב היערכות לקראת העברת המבחן
- 18 2.ב התייחסות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים
- 20 3.ב הנחיות כלליות להעברת המבחן בכיתה
- 23 4.ב התאמות לצורכי בית־הספר בתוכן המבחן ובאופן העברתו

פרק ג'

- 25 הנחיות לבדיקת המבחן
- 25 1.ג המחווה וההנחיות לשימוש בו בעת בדיקת המבחנים
- 41 2.ג הנחיות לבדיקת המבחן ולחישוב הציונים
- 44 3.ג התאמת חישוב הציונים לצורכי בית־הספר
- 45 4.ג השוואה לנתוני קבוצות השוואה (נורמות ארציות)
- 46 דף ריכוז ציונים לתלמיד לחישוב ידני – דוגמה
- 47 דף ריכוז ציונים לתלמיד לחישוב ידני
- 48 דף מיפוי כיתתי

על הערכה פנים בית-ספרית (school based evaluation)

מבחני המיצ"ב החיצוניים משמשים להערכה רחבת-היקף מסכמת המכונה גם "הערכה של למידה" (הש"ל). מטרתה לעודד אחריותיות ומתן דין וחשבון לנמענים השונים בתוך הקהילה הבית-ספרית ומחוצה לה על רמת ההישגים של התלמידים (בירנבוים, 2004; Furtak, 2006). הרצון לצמצם ככל האפשר את ההשלכות השליליות של המבחנים החיצוניים על בית-הספר הביא לידי עדכון מתכונת ההערכה הארצית בשנה"ל התשס"ז¹. במסגרת עדכון זה, הודגשה חשיבותה של הערכה פנימית מעצבת, המתבצעת על-ידי צוותים בית-ספריים ותואמת את הצרכים הספציפיים שלהם.

מתכונת זו משלבת הערכה בית-ספרית המתבצעת באמצעות כלים חיצוניים ("מיצ"ב חיצוני" המועבר לרבע מאוכלוסיית בתי-הספר) בצד מבחנים חיצוניים המועברים באופן פנימי ומשרתים את בית-הספר בלבד ("מיצ"ב פנימי"). המיצ"ב הפנימי מושתת על שילוב של שלושה מרכיבים: (א) העברת מבחן ארצי חיצוני-אובייקטיבי, שפותח על-ידי ראמ"ה בשיתוף ועדות מקצועיות ומפמ"רים, המשקף את תכנית הלימודים ואת הסטנדרטים של ידע ושל הבנה; (ב) בדיקה פנימית של המבחן על-ידי צוות בית-הספר (בסיוע מחוון המצורף למבחן), המאפשרת להפיק משוב אישי וקבוצתי מהיר על מידת השליטה של התלמידים בכל תחום דעת, ומסייעת למורה לגבש תובנות פדגוגיות ברמת הכיתה; (ג) השוואה בין הישגי התלמידים בבית-הספר לבין נתוני קבוצות השוואה (נורמות ארציות), המתקבלים מעיבוד הממצאים של מבחני המיצ"ב החיצוני בתחילת שנת הלימודים הבאה (בלר, 2007).

מטרת המיצ"ב הפנימי היא לספק משוב מידי שסייע לקידום הלמידה של התלמידים, להתריע על תלמידים שאינם שולטים בתכנים ובמיומנויות הנדרשים, לזהות את הפער בין הביצועים המצופים לבין הביצועים בפועל, ולהעריך את האפקטיביות של הפעולות שנעשות לצמצום הפער. מהותה של הערכה פנימית מעצבת היא השימושיות שלה (Black & Wiliam, 1998) ויכולתה לסייע בשיפור תהליך הלמידה בהתהוותו (Airasian, 1994; Dann, 2002).

שימוש במבחני המיצ"ב לצרכים פנימיים יכול להיות מנוף לצמיחה ולשיפור: הממצאים יכולים לספק את המידע הדרוש לתהליכי קבלת החלטות כלל בית-ספריים, שכבתיים, כיתתיים ופרטניים, לסייע בהגדרת ההישגים המצופים והרמה הנדרשת מן התלמידים, ולשמש אבן בוחן לתכניות הלימודים הבית-ספריות. מבחני המיצ"ב הפנימיים יכולים לסייע בזיהוי נקודות של חוזק ושל חולשה, ברמת הפרט וברמת הכיתה, לספק מידע על צרכים משתנים שיש לתת להם מענה, לקדם חשיבה תכנונית בית-ספרית, להגדיר יעדים מבוססי נתונים, לתרום לראייה רחבה יותר של המערכת ולגבש אמות מידה לאחריותיות.

שימוש במגוון רחב ככל האפשר של נתונים פנימיים וחיצוניים יסייע להבין טוב יותר את המציאות הבית-ספרית (נבו, 2001).

¹ מידע על עדכון מתכונת ההערכה מופיע בחוזר מנכ"ל סח/3(א) סעיף 2-4.1: "מתכונת ההערכה הארצית ומידע על המיצ"ב החיצוני והפנימי".

מקורות

בירנבוים, מ' (2004). יחידה 7: משוב והערכה בכיתה. בתוך: מ' בירנבוים, צ' יועד, ש' כ"ץ וה' קימרון, בהבניה מתמדת – סביבה לפיתוח מקצועי של מורים בנושא תרבות הל"ה המטפחת הכוונה עצמית בלמידה. ירושלים: משרד החינוך, התרבות והספורט.

בלר, מ' (2007). מדידה בשירות הלמידה – על מה ולמה? הד החינוך, פ"א, 7, עמ' 32-36.

נבו, ד' (2001). הערכה בית-ספרית. אבן-יהודה: רכס.

Airasian, P. W. (1994). *Classroom Assessment* (2nd ed.). New York: McGraw Hill.

Black, P., & Wiliam, D. (1998). Assessment and Classroom Learning. *Assessment in Education*, 5(1), 7-74.

Dann, R., (2002). *Promoting Assessment as Learning: Improving the Learning Process*. London & New York: Routledge Falmer.

Furtak, E. M. (2006). *Formative Assessment in K-8 Science Education: A Conceptual Review*. Commissioned paper by the National Research Council for Science Learning K-8 consensus study.

ערכת המיצ"ב הפנימי

מבחן המיצ"ב **בעברית לכיתה ה'** הועבר השנה (התש"ע) בבתי-הספר במסגרת המיצ"ב החיצוני, והוא מוגש לכם לצורך שימוש פנים בית-ספרי (מיצ"ב פנימי).

המבחן פותח בידי הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה), בליווי ועדת היגוי שכללה את המפמ"רית להוראת העברית, וכן צוות של מדריכים, של מורים ושל נציגי אקדמיה להוראת המקצוע. המבחן מתבסס על תכנית הלימודים ומתאים לחומר הנלמד עד סוף כיתה ה'.

יש לראות במבחן זה כלי הערכה פנים בית-ספרי המתווסף לכלי ההערכה האחרים שבשימוש בבית-הספר לאורך השנה. אפשר להשתמש בו כתחליף למבחן מסכם בית-ספרי, כאשר בדיקת המחברות, ניתוח התוצאות והלמידה של התוצאות ייעשו על-ידי צוות בית-הספר. יש לזכור כי **תוצאות המיצ"ב הפנימי נועדו לשימוש פנימי, ובית-הספר אינו נדרש לדווח עליהן לכל גורם שהוא**. המטרה היא לאפשר לצוות בית-הספר להפיק מתהליך בדיקת המבחנים ומהמצאים שלהם תובנות (ברמת התלמיד, ברמת הכיתה וברמת תכנית הלימודים הבית-ספרית) שיסייעו להתמקד ביעדים חינוכיים ולימודיים, ולקדם את הישגי התלמידים.

ערכה זו נועדה לסייע לצוות בית-הספר בהעברת המבחן, בבדיקתו ובהפקת התועלת ממנו.

כחלק מההיערכות להעברת המבחן בבית-הספר, מומלץ לקרוא בעיון את הערכה ולפעול בהתאם להנחיות המופיעות בה. יש לציין, כי בית-הספר יכול לקבוע מתכונת העברה ו/או הערכה שונה של המבחנים, אך **חשוב לזכור כי ככל שיישמרו כללי ההעברה וההערכה המומלצים, כך יהיו התוצאות של המבחן מהימנות יותר, תקפות יותר ובנות השוואה לנתוני קבוצות השוואה (נורמות ארציות)**. נתוני קבוצות השוואה יחושבו על-פי תוצאות המיצ"ב החיצוני, ויפורסמו על-ידי ראמ"ה בעוד כמה חודשים.

פרטים נוספים על אודות המיצ"ב הפנימי וחומרי עזר ניתן למצוא באתר האינטרנט של ראמ"ה שכתובתו: <http://rama.education.gov.il>, בקטגוריה **"מיצ"ב פנימי תש"ע"**.

שאלות על אודות המיצ"ב הפנימי אפשר להפנות לראמ"ה:

לדוא"ל meitzav@education.gov.il או לטלפון 03-7632888

חוברת הנחיות שלפניכם כוללת ארבעה פרקים:

פרק א' – תיאור המבחן: מפרט המבחן ומיפוי המבחן.

פרק ב' – הנחיות להעברת המבחן: היערכות לקראת העברת המבחן בבית-הספר, פירוט ההתאמות לנבחנים בעלי צרכים מיוחדים, הנחיות כלליות להעברת המבחן והצעות להתאמת המבחן לצורכי בית-הספר.

פרק ג' – הנחיות לבדיקת המבחן: המחווך וההנחיות לשימוש בו בעת בדיקת המבחן, הנחיות לחישוב הציונים (באופן ידני או ממוחשב), התאמת חישוב הציונים לצורכי בית-הספר והסברים על ההשוואה בין תוצאות בית-הספר ובין התוצאות של כלל בתי-הספר דוברי העברית.

עבודה נעימה ופורייה!

פרק א': תיאור המבחן

1.א מפרט המבחן

במבחן נבדקים שלושה נושאים על-פי המפורט להלן:

- 1. הבנת הנקרא** נבדקת באמצעות שלושה טקסטים משלוש סוגות, ובעקבותיהם שאלות. השאלות הן מסוגים שונים (כגון שאלות רב-בררה ושאלות פתוחות), ובאמצעותן נבדקים ממדים שונים של הבנת הטקסט המפורטים בטבלה ובנספח. בכל אחד מן הממדים נכללות שאלות ברמות קושי שונות.
- 2. הבעה בכתב** נבדקת באמצעות מטלות כתיבה המפורטות בטבלה בעמוד הזה וגם על-פי **התשובות** על חלק מן השאלות **בפרקים של הבנת הנקרא**. מטלות הכתיבה נבדקות על-פי ממדי ההערכה המפורטים בנספח.
- 3. לשון ומטה לשון** – התחום נבדק בזיקה לטקסטים הנכללים בפרקים של הבנת הנקרא ובזיקה למטלות הכתיבה.

תחום/נושא	פירוט	משקל יחסי	הערות
1 הבנת הנקרא על-פי תכנית הלימודים*: פרקים ג' ו'ד'	<p><u>סוגי הטקסטים:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> טקסט סיפורי טקסט מידעי (כגון טקסט מכתב-עת או מאציקלופדיה) טקסט שימושי (כגון טקסט מדריך או מפעיל) <p><u>ממדי ההבנה</u></p> <ul style="list-style-type: none"> המשמעות הגלויה בטקסט: איתור מידע הבנת המשתמע מתוך הטקסט: היסק והכללה על-פי הטקסט יישום, הערכה וביקורת 	65%–60%	<ul style="list-style-type: none"> אורך כל טקסט עד 600 מילים (עד שני עמודים וחצי). נושאי הטקסטים הם מתחומי עניין שונים. לחלק מן הטקסטים נלווים קטעים קצרים (חזותיים או מילוליים).
2 הבעה בכתב על-פי תכנית הלימודים*: פרקים ג' ו'ד'	<p><u>סוגי הכתיבה:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> כתיבת סיפור כתיבה למטרות טיעון ושכנוע כתיבת תיאור כתיבה למטרות הסבר <p><u>ממדי ההערכה</u></p> <ul style="list-style-type: none"> תוכן מבנה לשון 	30%–25%	מטלות הכתיבה הן בזיקה לטקסט או ללא זיקה אליו.
3 לשון ומטה לשון על-פי תכנית הלימודים*: פרקים ג' ו'ד'	<p><u>ממדי ההערכה</u></p> <ul style="list-style-type: none"> מבנה מילה צורת פועל פיסוק מילות קישור <p><u>ממדי ההערכה</u></p> <ul style="list-style-type: none"> הכרה הבנה שימוש 	15%–10%	<ul style="list-style-type: none"> דגש על המשמעות, על הצורות/המבנים ועל השימוש בהם. דגש על הבנת התפקידים של הרכיבים הלשוניים. אין דרישה לציון הכלל הדקדוקי או להגדרת מושגים דקדוקיים

* תכנית הלימודים לבית הספר המ"מ והממ"ד "חינוך לשוני: עברית – שפה, ספרות ותרבות" (תשס"ג), ירושלים, האגף לתכנון

ולפיתוח תכניות לימודים, המזכירות הפדגוגית, משרד החינוך, התרבות והספורט

1. הבנת הנקרא – פירוט ממדי ההבנה

א. המשמעות הגלויה בטקסט: איתור מידע (כ-20%)

- איתור פרטי מידע מפורשים בטקסט
- איתור הגדרות, הסברים ורעיונות המפורשים בטקסט
- זיהוי קְשָׁרִים לוגיים המפורשים בטקסט

ב. הבנת המשמעות מתוך הטקסט: היסק והכללה על-פי הטקסט (כ-60%)

- הבנת מילים וביטויים בהסתמך על הכתוב בטקסט
- הבנת קְשָׁרִים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט
- אַחֲזֹר מידע: ארגון המידע המופיע בטקסט – מיון פריטים ויצירת קטגוריות
- הבנת רעיונות המשמעים מן הטקסט
- הבנת קְשָׁרִים בתוך הטקסט תוך כדי הסתייעות באזכורים
- השוואה בין רעיונות, תכונות ופרטי מידע
- הבנת טענות-על ומסרים עיקריים
- הבחנה בין עובדה ובין דעה בטקסט

ג. יישום, הערכה וביקורת (כ-20%)

- העלאת השערות בהסתמך על הכתוב
- הבעת עמדה מנומקת על הכתוב
- יישום הנלמד מן הטקסט בהקשרים אחרים
- הערכת מטרתו של הטקסט
- הערכת עמדתו של הכותב
- הבנת התפקידים של רכיבי המבנה
- הבנת התפקידים של טקסטים נלווים (כגון שלט, מודעה, מפה, טבלה, איור)
- זיהוי משלב הלשון ומשמעותו

2. הבעה בכתב – פירוט ממדי ההערכה

• תוכן (50%)

- א. פיתוח התוכן: פירוט, מורכבות, הצגת נקודות ראות שונות, עושר רעיוני וכד'
- ב. צמידות ורלוונטיות למטלת הכתיבה, לנושא ולמטרה
- ג. מודעות לנמען: הכללת המידע הדרוש לנמען לשם הבנת הטקסט

• מבנה (20%)

- א. התאמת המבנה הרטורי לסוג הכתיבה ולדרישות המטלה
- ב. יצירת רצף הגיוני בין משפטים, בין רעיונות ובין חלקים שונים של הטקסט (קישוריות ולכידות)
- ג. הצגת הכתוב וארגונו על-פני העמוד (כגון הפרדה בין מילים, בין פסקות ובין כותרת לטקסט)

• לשון (30%)

- א. משלב לשוני: שימוש בלשון ההולמת את הנושא, את הנמענים ואת המטרה, כפי שהם מוגדרים במטלת הכתיבה
- ב. אוצר מילים: עושר לשוני ודיוק במשמעות
- ג. תחביר: מבנה משפט תקין, התאם דקדוקי (מין, מספר וכד'), שימוש נכון במילות יחס
- ד. פיסוק: שימוש הולם בסימני הפיסוק (נקודה, סימן שאלה, נקודתיים, סימן קריאה ומירכאות לציון ציטוט)
- ה. כתיב: אי-השמטת אותיות והיעדר טעויות

3. לשון ומטה לשון

- חיפוש מילה במילון לפי סדר אלפביתי, חיצוני ופנימי
- זיהוי מבנה מילה, תחיליות וסיומות (כגון כינויים חבורים)
- יחסי משמעות בין מילים: נרדפות וניגודיות
- הבנת המושג "שורש" ותפקידו (משפחות מילים)
- זיהוי זמנים וגופים של הפועל ושימוש תקין בהם
- התאמה במין ובמספר בין שמות עצם, פעלים ושמות תואר
- הבנת המשמעות של מילות הקישור (כגון אך, אבל, משום ש..., טרם)
- הבנת התפקיד של סימני הפיסוק (נקודה, סימן שאלה, נקודתיים, מירכאות, סימן קריאה ושלוש נקודות)

2.א. מיפוי המבחן

מיפוי שאלות המבחן לפי החלוקה לנושאים השונים	
שאלות המבחן	הנושא
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 18א, 18ב, 18ג, 19, 20, 23, 25, 26א, 26ב, 27, 28, 30, 31	הבנת הנקרא
13, 14, 21, 22, 24, 29א, 29ב, 32, 33	לשון ומטה לשון
15, 25	הבעה בכתב

הטבלה הבאה ממפה את השאלות העוסקות בהבנת הנקרא לפי סוגי הטקסטים (הסוגות) ולפי ממדי ההבנה.

מיפוי השאלות בהבנת הנקרא לפי סוג הטקסט (הסוגה) ולפי ממדי ההבנה			
סוג הטקסט			ממדי ההבנה
שימושי/תפעולי	סיפור	מידע	
26א	17	1, 10, 11	המשמעות הגלויה בטקסט: איתור מידע
27, 28, 26ב	16, 18א, 18ב, 18ג, 19, 20, 23	2, 3, 4, 5, 6, 8, 9	הבנת המשתמע מתוך הטקסט: היסק והכללה על-פי הטקסט
30, 31	25	7, 12	יישום, הערכה וביקורת

הטבלאות שלהלן מציגות את המיפוי של פריטי המבחן. בעבור כל פריט מצוינים סוג הפריט, ממד ההבנה/ממד ההערכה שלו ומקומו בתכנית הלימודים.

הנושא: הבנת הנקרא ולשון ומטה לשון				
פרק ראשון: טקסט מידע – "הדף היומי"				
מתוך תכנית הלימודים פרק ג': רכיבי החינוך הלשוני פרק ד': הישגים נדרשים	ממדי ההבנה/הנושא	הפריט		
		סוג הפריט	המטלה	
תה"ל עמ' 48-51, 56-59, 75-76 הישג נדרש 4 הישג נדרש 5	המשמעות הגלויה בטקסט: איתור פרטי מידע המפורשים בטקסט	פתוח	מה הייתה תגובתם של גדולי ישראל על רעיון "הדף היומי"?	1
	הבנת המשמעות מתוך הטקסט: הבנת מילים וביטויים בהסתמך על הכתוב בטקסט	ר"ב	מה פירוש הביטוי הרמת כבוד התורה בקטע?	2
	הבנת המשמעות מתוך הטקסט: הבנת רעיונות המשתמעים מן הטקסט	פתוח	מדוע שיטת הלימוד המתוארת בקטע נקראת בשם "הדף היומי"?	3
	הבנת המשמעות מתוך הטקסט: הבנת קשרים בתוך הטקסט תוך כדי הסתייעות באזכורים	פתוח	למה הכוונה במילה הוא ?	4
	הבנת המשמעות מתוך הטקסט: הבנת טענות על ומסרים עיקריים	ר"ב	מהו ה נושא המרכזי בפסקה השנייה?	5
	הבנת המשמעות מתוך הטקסט: הבנת מילים וביטויים בהסתמך על הכתוב בטקסט	ר"ב	מה פירוש המילה שונה בביטוי זה?	6
	יישום הערכה וביקורת: יישום הנלמד מן הטקסט בהקשרים אחרים	ר"ב	איזה יתרון של "הדף היומי" מדגים מקרה זה ?	7
	הבנת המשמעות מתוך הטקסט: הבנת קשרים בתוך הטקסט תוך כדי הסתייעות באזכורים	פתוח	למי הכוונה במילה אלה ?	8
	הבנת המשמעות מתוך הטקסט: הבנת רעיונות המשתמעים מן הטקסט	ר"ב	למה הכוונה במשפט שבשורה 34?	9
	המשמעות הגלויה בטקסט: איתור פרטי מידע המפורשים בטקסט	ר"ב	לאיזו שאלה מבין השאלות הבאות יש תשובה בקטע?	10
	המשמעות הגלויה בטקסט: איתור פרטי מידע המפורשים בטקסט	חצי פתוח*	סמנו ליד כל משפט נכון או לא נכון לפי הקטע.	11
	יישום, הערכה וביקורת: הבנת התפקידים של רכיבי המבנה	ר"ב	מהו תפקידה של הערת השוליים בתחתית עמוד 6?	12
תה"ל עמ' 68-73 הישג נדרש 8	לשון ומטה לשון: זיהוי זמנים וגופים של הפועל ושימוש תקין בהם	חצי פתוח*	השלימו את המשפט השני בעזרת פועל מאותו שורש .	13
	לשון ומטה לשון: זיהוי מבנה מילה, תחיליות וסיומות	חצי פתוח*	הפכו מיחיד לרבים או מרבים ליחיד.	14

* פריט חצי פתוח הוא פריט שבו הנבחן אינו נדרש לנסח תשובה בלשונו, אלא לכתוב מילה או שתיים או לבצע משימות לא מילוליות.

הנושא: הבנת הנקרא ולשון ומטה לשון

פרק שני: טקסט סיפורי – "העץ כעד צדק"

מתוך תכנית הלימודים פרק ג': רכיבי החינוך הלשוני פרק ד': הישגים נדרשים	ממדי ההבנה/הנושא	הפריט		
		סוג הפריט	המטלה	
תה"ל עמ' 43-45, 75-76 הישג נדרש 4 הישג נדרש 6	הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת מילים וביטויים בהסתמך על הכתוב בטקסט	ר"ב	"... וביקשו ממנו ליישב מריבה..." מה התבקש הרב לעשות לפי המשפט הזה?	16
	המשמעות הגלויה בטקסט: איתור פרטי מידע המפורשים בטקסט	ר"ב	מה קרה כאשר הסוחר שב ממסעו?	17
	הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת רעיונות המשתמעים מהטקסט	פתוח	איזו דמות בסיפור מתאימה לכל משפט	18א
	הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת רעיונות המשתמעים מהטקסט	פתוח	איזו דמות בסיפור מתאימה לכל משפט	18ב
	הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת רעיונות המשתמעים מהטקסט	פתוח	איזה דמות בסיפור מתאימה לכל משפט	18ג
	הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת רעיונות המשתמעים מן הטקסט	ר"ב	מה באמת רצה הרב לדעת?	19
	הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת מילים וביטויים בהסתמך על הכתוב בטקסט	ר"ב	מה פירוש המילה הפקדתי במשפט הזה?	20
	לשון ומטה לשון: חיפוש מילה במילון לפי סדר אלפביתי, חיצוני ופנימי	ר"ב	חיפוש במילון: לדרכו	21
	לשון ומטה לשון: זיהוי מבנה המילה, תחיליות וסיימות (כגון כינויים חבריים)	חצי פתוח*	כתבו כל אחת מהמילים בשתי מילים.	22
	הבנת המשתמע מתוך הטקסט: הבנת קשרים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט	ר"ב	מדוע הייתה הבעת פליאה על פני האופה?	23
	לשון ומטה לשון: הבנת התפקיד של סימני הפיסוק	ר"ב	השימוש בסימן קריאה	24
	יישום הערכה וביקורת: הערכת מטרותו של הטקסט	פתוח	מדוע חשוב שילדים יקראו סיפורים מן הסוג של הסיפור "העץ כעד צדק"? נמקו את תשובתכם.	25

* ראו הערה בעמוד 13.

* ראו הערה בעמוד 13.

הנושא: הבנת הנקרא ולשון ומטה לשון

פרק רביעי: הטקסט השימושי – "מד-גשם ביתי"

מתוך תכנית הלימודים פרק ג': רכיבי החינוך הלשוני פרק ד': הישגים נדרשים	ממדי ההבנה/הנושא	הפריט		
		סוג הפריט	המטלה	
תה"ל עמ' 43-45, 75-76 הישג נדרש 4 הישג נדרש 5	המשמעות הגלויה בטקסט: איתור פרטי מידע המפורשים בטקסט הבנת המשמעות מתוך הטקסט: הבנת רעיונות המשתמעים מן הטקסט הבנת המשמעות מתוך הטקסט: הבנת מילים וביטויים בהסתמך על הכתוב בטקסט הבנת המשמעות מתוך הטקסט: הבנת קשרים לוגיים שאינם מפורשים בטקסט	פתוח	לשם מה זקוקים למספריים, לנייר הדבק ולסרגל?	א26
		פתוח	מדוע חשוב שבקבוק הפלסטיק יהיה שקוף?	ב26
		ר"ב	מה פירוש עמיד במים במשפט הזה?	27
		חצי פתוח*	ציינו ליד כל אחת מן השאלות אם אפשר לענות עליה בעזרת הטבלה או שאי אפשר לענות עליה בעזרתה.	28
תה"ל עמ' 68-73, 94-95 הישג נדרש 8	לשון ומטה לשון: זיהוי מבנה מילה	ר"ב	השם מד-גשם נוצר משתי מילים. איזו מבין המילים נוצרה בדרך דומה?	א29
		חצי פתוח*	לפניכם חמש מילים. העתיקו מהן שתיים שנוצרו גם הן משתי מילים.	ב29
תה"ל עמ' 43-45, 75-76 הישג נדרש 4 הישג נדרש 5	יישום, הערכה וביקורת: הערכת עמדתו של הכותב יישום, הערכה וביקורת: הבנת התפקידים של טקסטים נלווים	פתוח	בקטע כתוב: "גם אתם, ילדי הכיתה, יכולים לבנות מד-גשם ביתי..." האם אתם מסכימים עם הכותב? נמקו את תשובתכם.	30
		ר"ב	מה תפקידים של שלושת האיורים המשולבים בטקסט?	31
תה"ל עמ' 68-73 הישג נדרש 8	לשון ומטה לשון: זיהוי זמנים וגופים של הפועל ושימוש תקין בהם לשון ומטה לשון: יחסי משמעות בין מילים: נרדפות וניגודיות	חצי פתוח*	האם כל אחד מן המשפטים הבאים כתוב כהוראה?	32
		חצי פתוח*	כתבו ליד כל מילה מודגשת מילה שמשמעותה הפוכה.	33

* ראו הערה בעמוד 13.

הנושא: הבעה בכתב

מתוך תכנית הלימודים פרק ג': רכיבי החינוך הלשוני פרק ד': הישגים נדרשים	ממדי ההערכה	הפריט		
		סוג הפריט	המטלה	
פרק שני: כתיבה				
תה"ל עמ' 35, 40-41, 77-78 הישג נדרש 2 הישג נדרש 3	תוכן, מבנה ולשון – על-פי המפרט	פתוח	כתיבה למטרות טיעון/שכנוע מכתב לתלמידי כיתה ה' – איזה כתבות לקבל לעיתון: מכל התלמידים בבית הספר או מתלמידים המצטיינים בכתיבה. שכנעו את התלמידים בעזרת נימוקים לקבל את דעתכם	15
תה"ל עמ' 35, 40-41, 77-78 הישג נדרש 2 הישג נדרש 3	בדיקה הוליסטית	פתוח	מדוע, לדעתכם, חשוב שילדים יקראו סיפורים יקראו סיפורים מן הסוג של הסיפור "העץ כעד צדק"	כ25

פרק ב': הנחיות להעברת המבחן

פרק זה מכיל מידע שמטרתו לסייע לבית-הספר להיערך מראש לקראת ההעברה של מבחן המיצ"ב הפנימי. המידע מתייחס למועד העברת המבחן בכיתה, לשמירה על סודיות המבחנים, להתייחסות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים, לאופן העברת המבחן בכיתה, להתאמות המבחן לצורכי בית-הספר ועוד. **חשוב לקרוא פרק זה לפני העברת המבחן בבית-הספר ולהיערך בהתאם.**

ב.1 היערכות לקראת העברת המבחן

מועד העברת המבחן: מבחן זה מיועד להעברה לקראת סוף שנת הלימודים של כיתה ה'. יש לקיים את המבחן בבית-הספר **ביום שני, ד' בסיון התש"ע, 17 במאי 2010** או בטווח של עד חמישה ימי לימודים ממועד זה (באישור המנהל).

הודעה לתלמידים: מומלץ להודיע מראש לתלמידים בכיתות הנבחנות על מועד המבחן, על היקף החומר הנכלל בו ועל השימושים שיעשו בתוצאותיו, וזאת בהתאם להחלטת בית-הספר (האם הציון ימסר לתלמיד, האם הציון יתבטא בתעודה, האם תישלח הודעה להורים וכדומה).

שמירה על הסודיות של שאלות המבחן בתוך בית-הספר ומחוצה לו: מומלץ להעביר את המבחן לכל כיתות ה' באותו יום ובאותה שעה. העברה של המבחן בכיתות מקבילות בהפרישי זמן עלולה לגרום ל"דליפה" של השאלות. נוסף על כך, מאחר שמדובר במבחן שיועבר בבתי-ספר רבים, יש לשמור ככל האפשר על חיסיונם של המבחנים ועל חיסיונה של חוברת הנחיות זו גם לאחר שהמבחן כבר התקיים.

התאמת תוכן המבחן לצורכי בית-הספר: ראו סעיף ב.4.

נוסח המבחן: ערכה זו עוסקת בנוסח אחד בלבד של המבחן (נוסח א'), שהוא הנוסח שיועבר לתלמידים. אם יש חשש להעתקות במבחן, על בית-הספר להיערך בהתאם, למשל לתגבר את ההשגחה בכיתות או לבחור בכל פתרון ארגוני אחר שייראה לנכון.

היערכות לבחינת תלמידים בעלי צרכים מיוחדים: ההיערכות ליום הבחינה כוללת התייחסות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים. קריאה וכתובה הן אבני היסוד של הוראת שפת אם, ולכן ההיערכות המיוחדת תהיה רלוונטית רק במקרים שבהם בית-הספר מאשר לתלמידים אלו תנאי היבחנות מותאמים, כפי שמפורט להלן בסעיף ב.2. בהתאם לכך, יכין בית-הספר מראש אמצעי בחינה מיוחדים (למשל, חוברות מוגדלות לתלמידים שיש להם קשיי ראייה) ויידע את התלמידים על אודות ההתאמות שיקבלו (למשל, כיתה שקטה, הפסקות במהלך המבחן והארכת זמן) ועל אודות ההתאמות שלא יקבלו (הקראת שאלות ו/או כתיבת תשובות התלמידים על-ידי המורה). בסעיף ב.2 מפורטות קבוצות התלמידים בעלי הצרכים המיוחדים ואופן התייחסות אליהן במיצ"ב הפנימי.

החזרת המבחנים לתלמידים: אפשר להחזיר לתלמידים את מחברות המבחן כשבועיים לאחר מועד העברת המבחן (מטעמי שמירת סודיות).

ב.2 התייחסות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים

הסעיף הזה עוסק בהתאמות האפשריות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים במסגרת המיצ"ב הפנימי². יש לאפשר לתלמידים אלו להיבחן בתנאים נאותים והוגנים, כדי שיוכלו לבטא את יכולותיהם הלימודיות במלואן, וזאת בלי לפגוע באיכות המדידה המתבצעת על-ידי המבחן. במבחן בשפת אם, אחת המטרות היא לבדוק את שליטתם של התלמידים **בהפקת משמעות** מטקסט כתוב. במקרה זה, התאמה מסוג הקראה תפגע במהות המדידה, ולכן מומלץ **שלא לאפשר הקראת שאלות ו/או כתיבת תשובות התלמידים על-ידי המורה**. תלמידים בעלי צרכים מיוחדים יתמודדו כמיטב יכולתם עם פענוח טקסטים בעזרת הכלים העומדים לרשותם. עם זאת, בית-הספר יכול לשקול אם לאפשר להם התאמות אחרות, כגון היבחות בכיתה שקטה, מתן הפסקות במהלך המבחן, הארכת זמן ומתן חוברת מבחן מוגדלת.

להלן פירוט אופן ההתייחסות לקבוצות של תלמידים בעלי צרכים מיוחדים:

תלמידים הלומדים בכיתות של החינוך המיוחד: המבחן נועד לבדוק את רמת השליטה של התלמידים בחומר הלימודים על-פי תכנית הלימודים הכללית. לכן בית-הספר יכול לאפשר, על-פי שיקול דעתו, התאמות בהתאם לתח"י (תכנית חינוכית יחידנית) של כל תלמיד. עם זאת, בדומה למיצ"ב החיצוני, אין חובה לבחון את התלמידים האלה.

תלמידים עולים חדשים הנמצאים פחות משנה אחת בארץ ותלמידים בכיתות אולפן או בכיתות קלט: המבחן נועד לבדוק את רמת השליטה בחומר הלימודים של תלמידים השולטים בשפת המבחן. על כן, מבחן זה אינו מתאים לאוכלוסיית התלמידים הזאת. עם זאת, בית-הספר רשאי לשקול את האפשרות לבחון את התלמידים האלה בתנאים מותאמים, על-פי מידת שליטתם בשפה ועל-פי יכולתם להבין כהלכה טקסט כתוב.

תלמידים עולים חדשים הנמצאים בארץ בין שנה אחת לשלוש שנים: התלמידים האלה ייבחנו בכיתות הרגילות וללא התאמות.

תלמידים בכיתות רגילות הזכאים לתמיכה מתכנית השילוב: ההחלטה כיצד ייבחנו תלמידי השילוב במיצ"ב הפנימי נתונה לשיקול דעתו של צוות בית-הספר. מאחר שהמבחן מבוסס על תכנית הלימודים הכללית, ייתכן שאינו מתאים להיקף הלמידה של התלמידים האלה. עם זאת, יש להכיר בחשיבות הרגשית והחברתית של עצם השתתפותם במבחן עם עמיתיהם לכיתה. לכן, צוות בית-הספר צריך לשקול כיצד לבחון אותם, וזאת בהתאם ליכולותיהם הקוגניטיביות, הרגשיות והחברתיות, ובהתאם לתח"י של כל תלמיד. כמו כן, בית-הספר יכול לפטור אותם מחלקים מסוימים של המבחן או משאלות קשות, או לפצל בעבורם את המבחן לכמה מקטעים.

² במבחני המיצ"ב החיצוני ניתנו תנאים אחידים, על-פי המוגדר בחוזר מנכ"ל "הוראות קבע" סח/3(א) סעיף 3-4.1 בנושא התאמות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים במבחנים ארציים (המיצ"ב/ב"מאה מושגים/מבחני החמ"ד) בבתי-הספר היסודיים ובחטיבות הביניים.

תלמידים בעלי לקויות למידה שאינם זכאים לתמיכה מתכנית השילוב: בקבוצה זו נכללים תלמידים שאינם זכאים לתמיכה מתכנית השילוב (בין שעברו אבחון בידי גורם חיצוני ובין שלא), אך מתמודדים עם קשיי למידה, בעיקר בקריאה ובכתיבה. תלמידים אלה ייבחנו בכיתה הרגילה בלי התאמות מיוחדות, ויש לעודד אותם לענות על שאלות רבות ככל האפשר. במקרים שבהם יעלה הצורך, אפשר לתת לתלמידים אלה התאמות כמפורט לעיל ובלבד שלא יכללו הקראה או כתיבת תשובות התלמידים על-ידי המורה.

תלמידים בעלי קשיי ראייה: תלמידים אלה ייבחנו בכיתה הרגילה ויקבלו חוברת מבחן מוגדלת. על בית-הספר להיערך מראש לצילום החוברת בהגדלה.

3.ב הנחיות כלליות להעברת המבחן בכיתה

בסעיף הזה מוצגות הנחיות כלליות להעברת המבחן בכיתה. העברת המבחן על-פי הנחיות אחידות תתרום להבטחת מהימנות המבחן, ותיתן לכל תלמיד הזדמנות שווה לבטא את ידיעותיו ואת מידת שליטתו בחומר הלימודים.

שעת העברת המבחן ומשכו

- מומלץ לקיים את המבחן בשעות שבהן התלמידים ערניים, ושאינן בסביבה גורמים העלולים להפריע להם. המיץ"ב החיצוני מתקיים בשעות השלישית והרביעית של יום הלימודים, ומומלץ להעביר גם את המבחן הפנימי בשעות האלה.
- הזמן המוקצב למבחן המועבר בשלמותו הוא **90 דקות ללא הפסקות**. משך זמן זה תוכנן כך שהתלמידים יוכלו להשיב בנינוחות על כל שאלות המבחן. אם תלמידים יזדקקו לכמה דקות נוספות כדי להשלים את המבחן, אפשר לתת להם תוספת זמן קצרה, בכפוף להחלטת בית-הספר. בכל מקרה, מומלץ שלא לתת תוספת זמן העולה על 15 דקות. לפני התחלת המבחן יש להודיע לתלמידים על משך הזמן העומד לרשותם, אולם אין לזרז את התלמידים במהלך המבחן ואין לכתוב על הלוח את משך הזמן הנותר לסיום המבחן.

סיום המבחן לפני תום הזמן המוקצב: בית-הספר יקבע אם התלמידים שסיימו את המבחן לפני תום הזמן המוקצב יישארו בכיתה או יצאו החוצה. רצוי לעודד את התלמידים האלה לבדוק שוב את תשובותיהם, ורק לאחר מכן למסור את מחברותיהם.

השגחה בכיתה האם: מומלץ כי המורה לעברית יעבור בין הכיתות הנבחרות בעת המבחן ולא ישמש משגיח באף אחת מהן. לצורך ההשגחה בכיתה מומלץ למנות מורה **שאינו** מלמד את המקצוע.

תפקידיו של המורה לעברית:

1. **מתן הבהרות לפני התחלת המבחן:** לפני התחלת המבחן ימסור המורה לעברית לפי שיקול דעתו הבהרות כלליות לתלמידים בכיתות הנבחנות בנוגע לתוכני המבחן.
2. **תיעוד שאלות התלמידים בזמן המבחן:** אחת המטרות של המבחן הפנימי היא לסייע למורה לעברית למפות את הידיעות של התלמידים ואת הקשיים שלהם. לפיכך, יש חשיבות לתיעוד השאלות שהתלמידים שואלים בזמן המבחן. מומלץ כי המורה לעברית יעבור בזמן המבחן בכיתות הנבחנות וירשום את השאלות שהתלמידים שואלים. על-פי השאלות האלה ועל-פי תוצאות המבחן יוכל המורה לפתח תובנות פדגוגיות ולהסיק מסקנות שישפיעו על אופן ההוראה בכיתה.

תפקידיו של המורה המשגיח בשעת המבחן:

1. לפקח על המהלך התקין של המבחן ולשמור על הסדר ועל טוהר הבחינה.
2. לוודא שכל תלמיד עובד באופן עצמאי. שימו לב כי אין להשיב לתלמידים על שאלות העוסקות בתחום התוכן, להקריא את שאלות המבחן, או לכוון את התלמידים לתשובה הנכונה.
3. ליצור אווירת עבודה שקטה ונינוחה, ללא לחץ של זמן, שתאפשר לתלמידים לבטא את הידע שלהם בצורה הטובה ביותר.
4. לסייע לתלמידים בפתרון בעיות טכניות (דפוס לא ברור, חוברת פגומה וכדומה), או בפתרון בעיות אישיות **שאינן קשורות לתוכן המבחן** (מתן אישור לאכול ולשתות במהלך המבחן על-פי מדיניות בית-הספר, טיפול בבעיות חריגות וכו').
5. לעודד את התלמידים להשיב על כל שאלות המבחן, ולבקש מהם לבדוק את תשובותיהם לפני הגשת המבחן למורה.
6. לתעד את השאלות שהתלמידים שואלים במהלך המבחן (אם המורה לעברית אינו נמצא בכיתה). ראו סעיף "תפקידיו של המורה לעברית" שלעיל.
7. אפשר לכתוב על הלוח את מספר הנקודות המוקצה לכל תשובה על כל אחת משאלות המבחן.

תלמידים הזכאים לתנאי מבחן מותאמים: תלמידים אלו יקבלו את התנאים המפורטים בסעיף ב.2 שלעיל בכיתות האם (למשל, חוברות מבחן מוגדלות והיבחנות בכיתה שקטה).

הנחיות לתלמידים לפני חלוקת המבחן:

1. יש להסביר לתלמידים את מטרת המבחן.
2. יש לציין כמה זמן עומד לרשותם.
3. יש לציין שהמבחן מורכב משאלות סגורות (רב־בררה) ומשאלות פתוחות. בשאלות הסגורות יש תשובה נכונה אחת ועל התלמידים לסמן אותה. בשאלות הפתוחות יש לכתוב את התשובה במקום המיועד לכך.
4. יש להסביר לתלמידים מה יהיה עליהם לעשות אם יסיימו את המבחן לפני הזמן.
5. יש לבקש מהתלמידים להתייחס למבחן ברצינות המרבית ולהשיב על כל השאלות. יש להציע להם לנסות ולהשיב על כל שאלה, גם אם נדמה להם שאינם יודעים את התשובה או שאינם בטוחים שתשובתם נכונה.
6. יש להסביר לתלמידים את נוהלי ההתנהגות בשעת המבחן (יציאה לשירותים, אכילה, שאילת שאלות וכו').

הנחיות לתלמידים לאחר חלוקת המבחנים: אם הוחלט לשנות את תוכן המבחן ולא לכלול בו את הטקסט השימושי (ראו סעיף ב.4 שלהלן), יש להבהיר לתלמידים על אילו שאלות עליהם להשיב ועל אילו לא. יש להבהיר כי השאלות המבוטלות לא ייכללו בחישוב הציון. מומלץ לכתוב פרטים אלה על הלוח.

4.ב התאמות לצורכי בית-הספר בתוכן המבחן ובאופן העברתו

המיצ"ב הפנימי הוא מבחן פנים בית-ספרי, ואחד היתרונות הנובעים מכך הוא שניתן להתאימו לצורכי בית-הספר (זאת בניגוד למיצ"ב החיצוני שבו העברה ובדיקה סטנדרטיות הן הכרחיות).

עקרונית, מבחני המיצ"ב נבנים בהלימה לתכניות הלימודים בכל תחום דעת, ולכן רצוי להעבירם לתלמידים במתכונתם המלאה. עם זאת, קיימת שונות בין בתי-הספר בתהליכי ההוראה-למידה, ומבחן המיצ"ב, בשל היותו סטנדרטי ואחיד, לעתים אינו נמצא בהלימה מלאה עם ההוראה והלמידה בכיתה מסוימת.

לפיכך, בית-הספר רשאי, לפי שיקול דעתו, להעביר את מבחן המיצ"ב הפנימי ו/או להעריך אותו בדרכים שונות מאלה המופיעות בהנחיות. כלומר, קיימת אפשרות לערוך התאמות במבחן כך שתוצאותיו יוכלו לסייע לבית-הספר בתהליכי קבלת החלטות בנוגע לתכנון ההוראה והלמידה בנושאי הלימוד הנבדקים, ובנוגע להתפתחותם של לומדים בעלי יכולות שונות.

עם זאת, חשוב לזכור כי **העברה לא סטנדרטית של המיצ"ב הפנימי לא תאפשר לערוך השוואה תקפה להישגי קבוצות השוואה הארציות.**

להלן כמה אפשרויות להגמשת השימוש במיצ"ב הפנימי:

1. **התאמת תוכן המבחן לנלמד בכיתה:** מאחר שהמבחן כולל שלושה טקסטים, במקרה הצורך אפשר לבחון את התלמידים בשני טקסטים בלבד. במקרה כזה, מומלץ לוותר על הטקסט השימושי, ולא על הטקסט הסיפורי או על הטקסט המידעי.

2. התאמות בהעברת המבחן בכיתה:

- **משך הבחינה** – בית-הספר יכול להחליט אם להאריך את משך הבחינה או לקצרו בהתאם לשינויים שערך במבחן או על יסוד שיקולים אחרים.
- **העברת המבחן בכמה מקטעים** – אפשר לבחון את התלמידים על כל טקסט בנפרד במועדים שייקבעו על-ידי בית-הספר.

3. **שינוי בהליך הבדיקה** – ראו סעיף ג.3.

פרק ג': הנחיות לבדיקת המבחן

פרק זה כולל מידע שיסייע לצוות בית-הספר בבדיקת המבחן ובציינונו. הפרק מציג את המחווון ואת ההנחיות לשימוש בו וגם הנחיות הנוגעות לחישוב הציונים על-ידי שימוש בכלי עזר שונים. כמו כן, מוצגות בפרק הצעות לחישוב הציונים בהתאם לצורכי בית-הספר ומוצגים הסברים על ההשוואה בין הנתונים של בית-הספר ובין הנתונים של כלל בתי-הספר דוברי העברית.

1.ג המחווון וההנחיות לשימוש בו בעת בדיקת המבחנים

לנחיות המורים, נעשה מאמץ לפתח מחווון מפורט ככל האפשר. המחווון מציין את סוג הפריט (רב-בררה/פתוח/חצי פתוח), את התשובה הנכונה לכל פריט, לרבות תיאור של רמות הביצוע האפשריות, ואת טווח הערכים לתשובה.

שימו לב,

- יש לתת ניקוד לכל שאלה בנפרד.
- התלמיד יקבל אפס נקודות על כל שאלה שלא השיב עליה.
- בעמודה שכותרתה "אפשרויות הציון", הערכים או טווח הערכים מתייחסים לאפשרויות הניקוד (אותן אפשרויות מופיעות גם בדף ריכוז הציונים). אם, למשל, כתוב כי הניקוד הוא 0-2, התלמיד יכול לקבל אפס נקודות, נקודה אחת או 2 נקודות. אם כתוב 0,2, התלמיד יכול לקבל אפס נקודות או 2 נקודות, ללא ניקוד ביניים.
- בשאלות הסגורות (רב-בררה) יש להתייחס לשאלה שבה סימן התלמיד יותר מתשובה אחת, כאילו לא השיב עליה כלל.

מחווין למבחן בעברית לכיתה ה' (נוסח ג'), מיצ"ב פנימי, התש"ע

מספר הפריט	סוג הפריט	הציון על-פי רמות הביצוע/התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
		פרק ראשון: טקסט מידע – "הדף היומי"	
1	פתוח המשמעות הגלויה	2 = תשובה המציינת תגובה חיובית, הסכמה או תמיכה, לדוגמה: - ההצעה התקבלה בהתלהבות. - גדולי ישראל הסכימו להצעה. 0 = כל תשובה אחרת.	2,0
2	ר"ב הבנת המשתמע	2 = תשובה נכונה: (3) הגדלת היוקרה של התורה 0 = כל תשובה אחרת.	2,0
3	פתוח הבנת המשתמע	2 = תשובה המתייחסת לכך שמדובר בלימוד/קריאה של דף אחד מדי יום, לדוגמה: - בגלל שמדי יום ביום היו לומדים דף אחד. או: תשובה המתייחסת לכך שמדובר בדף אחד מדי יום (בלי ציון פעולת הלימוד), לדוגמה: - היא נקראת "הדף היומי" מכיוון שבכל יום יש דף שהוא שייך לאותו היום. 0 = תשובה שלא מציינת "מדי יום". או: כל תשובה אחרת.	2,0
4	פתוח הבנת המשתמע	2 = ללימוד/ללימוד "הדף היומי" 0 = לדף/"הדף היומי" או: כל תשובה אחרת.	2,0
5	ר"ב הבנת המשתמע	2 = תשובה נכונה: (2) הסבר על שיטת "הדף היומי" 0 = כל תשובה אחרת.	2,0
6	ר"ב הבנת המשתמע	2 = תשובה נכונה: (1) חוזר ומשנן. 0 = כל תשובה אחרת.	2,0

מספר הפריט	סוג הפריט	הציון על-פי רמות הביצוע/התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
7	ר"ב יישום, הערכה וביקורת	3 = תשובה נכונה: (3) האפשרות ליצור קשר בקלות עם יהודים זרים. 0 = כל תשובה אחרת.	3,0
8	פתוח הבנת המשתמע	2 = ללומדים/לאנשים שלומדים את "הדף היומי"/ללומדי "הדף היומי"/ לשאר לומדי "הדף היומי"/למתקדמים כל יום/למתקדמים בלימוד 0 = כל תשובה אחרת.	2,0
9	ר"ב הבנת המשתמע	2 = תשובה נכונה: (4) בזכות רבי מאיר שפירא אנשים רבים לומדים תורה בקביעות. 0 = כל תשובה אחרת.	2,0
10	ר"ב המשמעות הגלויה	2 = תשובה נכונה: (2) באיזו שנה התחיל לימוד "הדף היומי" בפעם הראשונה? 0 = כל תשובה אחרת.	2,0
11	חצי פתוח המשמעות הגלויה	2 = תשובה הכוללת ארבעה סימונים נכונים: 1. לא נכון 2. נכון 3. לא נכון 4. לא נכון 1 = תשובה הכוללת שלושה סימונים נכונים מבין הנ"ל. 0 = תשובה הכוללת שני סימונים נכונים מבין הנ"ל או פחות.	2-0
12	ר"ב יישום, הערכה וביקורת	3 = תשובה נכונה: (4) להסביר מושג המוזכר בקטע הדף היומי . 0 = כל תשובה אחרת.	3,0
13	חצי פתוח לשון ומטה לשון	2 = תשובה הכוללת שלוש תשובות נכונות: 1. קיבלו/מקבלים/יקבלו 2. ילמדו 3. לסמן 0 = כל תשובה אחרת.	2,0

מספר הפריט	סוג הפריט	הציון על-פי רמות הביצוע/התשובה הנכונה	אפשרויות הציון												
14	חצי פתוח לשון ומטה לשון	<p>2 = תשובה הכוללת חמש השלמות נכונות.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>יחיד</th> <th>רבים</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. רַעַ</td> <td>רַעִים</td> </tr> <tr> <td>2. הלכה</td> <td>הלכות</td> </tr> <tr> <td>3. אור שנה</td> <td>לוחות שנה</td> </tr> <tr> <td>4. ביאור</td> <td>בתי מדרש</td> </tr> <tr> <td>5. מסכת</td> <td>מסכת</td> </tr> </tbody> </table> <p>1 = תשובה הכוללת ארבע או שלוש השלמות נכונות בין הנ"ל. 0 = תשובה הכוללת שתי השלמות נכונות מבין הנ"ל או פחות.</p>	יחיד	רבים	1. רַעַ	רַעִים	2. הלכה	הלכות	3. אור שנה	לוחות שנה	4. ביאור	בתי מדרש	5. מסכת	מסכת	2-0
יחיד	רבים														
1. רַעַ	רַעִים														
2. הלכה	הלכות														
3. אור שנה	לוחות שנה														
4. ביאור	בתי מדרש														
5. מסכת	מסכת														

מספר הפריט	סוג הפריט	הציון על-פי רמות הביצוע/התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
		<u>פרק שני: הבעה בכתב – מכתב לתלמידי כיתה ה'</u>	
15	הבעה בכתב	משימת ההבעה בכתב נבדקת לפי הקטגוריות של תוכן, של מבנה ושל לשון.	
		0 = כתיבת משפט אחד בלבד/טקסט שלא נכתב בסוגה הנדרשת (כגון סיפור או דיווח).	
		א. תוכן	
	פתוח תוכן	<p>1 הצגת העמדה</p> <p>3 = הצגת עמדה ברורה ומפורשת אם לפרסם כתבות של כל התלמידים או רק של תלמידים המצטיינים בכתיבה.</p> <p>או:</p> <p>הצגת עמדה ברורה ומפורשת הכוללת תנאי, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> - יש לפרסם כתבות של כל התלמידים, אך קודם כול לשפר את סגנון הכתיבה של הכתבות על-פי הצורך. - יש לפרסם כתבות של כל התלמידים בתנאי שהתוכן רלוונטי ומעניין (בלי להתייחס לסגנון הכתיבה). <p>1 = הצגת עמדה שאינה מובהקת ושאינה מצדדת חד-משמעית באחת האפשרויות.</p> <p>או:</p> <p>הצגת עמדה שבה ההצעה אינה עומדת בפני עצמה, אלא מובלעת בטיעון, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> - אני נהנית לקרוא כאשר המשפטים תקינים וברורים. - מפריע לי לקרוא כתבות הכתובות בשפה דלה או משובשת. <p>0 = הצגת עמדה שאינה רלוונטית לנושא, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> - כדאי לפרסם כתבות רק של תלמידים שהגישו אותן בזמן. <p>או:</p> <p>אי-הבעת עמדה.</p>	3,1,0

מספר הפריט	סוג הפריט	הציון על-פי רמות הביצוע/התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
	פתוח תוכן	<p>② ביסוס העמדה/הנמקה</p> <p>6 = הנמקה רלוונטית ומפורטת/הנמקה המלווה בדוגמאות/ התייחסות לעמדה המנוגדת (נדרש נימוק אחד מפורט ומפותח מאוד או כמה נימוקים רלוונטיים).</p> <p>4 = הנמקה לא מפותחת. שימוש בנימוקים רלוונטיים אך לא מפורטים (נימוק אחד רלוונטי שאינו מפותח).</p> <p>2 = הנמקה דלה. שימוש בדוגמאות העומדות בפני עצמן, ללא ציון מפורש כיצד הן מבססות את העמדה, לדוגמה:</p> <p>– פעם פסלו עבודה שלי וזה פגע בי מאוד.</p> <p>0 = חסרה הנמקה.</p>	6,4,2,0
		ב. מבנה	
	פתוח מבנה	<p>① מסגרת הכתיבה: מכתב שכנוע</p> <p>1 = לאורך כל הטקסט קיימת התייחסות לנמען (בדרכים שונות).</p> <p>הערות:</p> <p>1. מבנה של מכתב אינו הכרחי (למשל, אין חובה לכתוב "לכבוד", תאריך וכו').</p> <p>2. לסדר הופעת הרכיבים (טענה והנמקה) אין חשיבות.</p> <p>0 = בטקסט אין התייחסות לנמען, לדוגמה: הילד מספר על מחשבותיו, בלי ניסיון לשתף את הנמען.</p>	1,0
	פתוח מבנה	<p>② לכידות וקישוריות</p> <p>3 = הטקסט לכיד ומקושר: הרעיונות מאורגנים במבנים לוגיים. יש קשר בין משפטים ובין פסקאות באמצעות קשרים לוגיים מתאימים.</p> <p>2 = הטקסט לכיד והקישוריות חלקית, או: לכידות חלקית.</p> <p>0 = הטקסט אינו לכיד ואינו מקושר.</p>	3,2,0

מספר הפריט	סוג הפריט	הציון על-פי רמות הביצוע/התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
		ג. לשון	
	פתוח לשון	<p>① אוצר מילים ומשלב לשון</p> <p>2 = אוצר מילים עשיר ומגוון/משלב לשון ההולם כתיבה (ולא דיבור)/שימוש בלשון שכנוע (באמצעים שנועדו לשכנע, כמו מילות בקשה, ביטויים בשפה גבוהה כדי להרשים, שימוש בפתגמים וכו').</p> <p>1 = אוצר מילים דל/משלב נמוך/אין שימוש בלשון שכנוע.</p> <p>0 = לשון דבורה.</p>	2-0
	פתוח לשון	<p>② מורפולוגיה ותחביר</p> <p>1 = מבנה תקני של מילים ושל משפטים. התאמה במין, במספר ובידוע.</p> <p>0 = שגיאות רבות במבנה המשפט ובהתאם הדקדוקי.</p>	1,0
	פתוח לשון	<p>③ פיסוק</p> <p>2 = שימוש נכון בסימני הפיסוק (ללא הקפדה על פסיק באמצע משפט).</p> <p>1 = שימוש חלקי בסימני פיסוק מתאימים.</p> <p>0 = חסרים סימני פיסוק בסופי משפטים ובסופי פסקאות/שימוש בסימני פיסוק שגויים (ובכלל זה שימוש בסימני פיסוק עודפים).</p>	2-0
	פתוח לשון	<p>④ כתיב</p> <p>2 = כתיב נכון, עד שגיאת כתיב אחת (ללא התייחסות לכללי הכתיב חסר הניקוד).</p> <p>הערה: אין להוריד נקודות על שגיאת כתיב חוזרת.</p> <p>1 = שתיים-שלוש שגיאות כתיב (בתנאי שהטקסט אינו עולה על שבע שורות).</p> <p>0 = ארבע שגיאות כתיב ויותר.</p>	2-0

מספר הפריט	סוג הפריט	הציון על-פי רמות הביצוע/התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
		פרק שלישי: סיפור – "העץ כעד צדק"	
16	ר"ב הבנת המשתמע	3 = תשובה נכונה: (1) לפתור את הסכסוך שפרץ ביניהם. 0 = כל תשובה אחרת.	3,0
17	ר"ב המשמעות הגלויה	3 = תשובה נכונה: (2) האופה לא הודה שקיבל את הכסף. 0 = כל תשובה אחרת.	3,0
18	פתוח הבנת המשתמע	א. 1 = הסוחר/התובע 0 = כל תשובה אחרת.	1,0
	פתוח הבנת המשתמע	ב. 1 = החכם/הרב/הרב חיים בן עטר 0 = כל תשובה אחרת.	1,0
	פתוח הבנת המשתמע	ג. 1 = האופה/הנאשם 0 = כל תשובה אחרת.	1,0
		הערה לשאלה 18: הוספת שם תואר לדמות לא תיחשב שגיאה.	
19	ר"ב הבנת המשתמע	3 = תשובה נכונה: (4) אם האופה דובר אמת. 0 = כל תשובה אחרת.	3,0
20	ר"ב הבנת המשתמע	2 = תשובה נכונה: (3) מסרתי לשמירה. 0 = כל תשובה אחרת.	2,0
21	ר"ב לשון ומטה לשון	1 = תשובה נכונה: (2) יָרָךְ. 0 = כל תשובה אחרת.	1,0

מספר הפריט	סוג הפריט	הציון על-פי רמות הביצוע/התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
22	חצי פתוח לשון ומטה לשון	<p>2 = תשובה הכוללת שלוש תשובות נכונות:</p> <p>1. המקום שלנו/מקום שלנו</p> <p>2. המסעות שלו/מסעות שלו</p> <p>3. המטבעות שלנו/מטבעות שלנו</p> <p>1 = תשובה הכוללת שתי תשובות נכונות.</p> <p>0 = תשובה הכוללת תשובה אחת נכונה/שלוש תשובות שגויות.</p>	2-0
23	ר"ב הבנת המשתמע	<p>3 = תשובה נכונה: (4) כי הוא לא הבין איך הרב יודע את האמת.</p> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	3,0
24	ר"ב לשון ומטה לשון	<p>1 = תשובה נכונה: (3) היה בטוח בתשובתו לרב.</p> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	1,0

אפשרויות הציון	הציון על-פי רמות הביצוע/התשובה הנכונה	סוג הפריט	מספר הפריט
	<p>הערה: שאלה 25 נבדקת פעמיים: פעם בהבנת הנקרא (התוכן) ופעם בהבעה בכתב (המבנה והלשון) (25כ).</p>		
3,1,0	<p>3 = תשובה הכוללת נימוק אחד רלוונטי מורחב או כמה נימוקים רלוונטיים ברמת פירוט נמוכה. דוגמה לנימוק מורחב: לילדים יש לפעמים רצון לשקר. לכן צריך לקרוא את הסיפור הזה ולהבין כי עוף השמים יוליד את הקול. השקר תמיד יתגלה בסופו של דבר, ולכן לא כדאי לשקר. דוגמאות נוספות: - חשוב שיקראו סיפורים מן הסוג הזה כי מוטב לקרוא סיפורי קודש מאשר סיפורי חולין. - חשוב שיקראו סיפורים כאלה כדי להכיר רבנים ועיירות נוספות שלא הכירו קודם. 1 = תשובה הכוללת נימוק אחד שאינו מפורט, לדוגמה: - כי אסור לשקר. - סיפורים אלה הם חינוכיים מאוד. או: תשובה הכוללת התייחסות לחשיבות של סיפורים באשר הם, לדוגמה: - כי חשוב שילדים יקראו סיפורים מעניינים. 0 = תשובה שאינה רלוונטית/תשובה סתמית, לדוגמה: - חשוב לקרוא סיפורים מן הסוג הזה. או: כל תשובה אחרת.</p>	פתוח יישום, הערכה וביקורת	25

אפשרויות הציון	הציון על-פי רמות הביצוע/התשובה הנכונה	סוג הפריט	מספר הפריט
5,3,1,0	<p>התוכן נבדק בשאלה 25.</p> <p>בדיקה הוליסטית של איכות הכתיבה בלבד:</p> <p>5 = איכות כתיבה מיטבית</p> <p>3 = איכות כתיבה בינונית</p> <p>1 = איכות כתיבה נמוכה</p> <p>0 = תשובה קצרה של שלוש-ארבע מילים שאי-אפשר להעריך אותה.</p> <p>או:</p> <p>תשובה שבה הכתיבה משובשת מאוד.</p> <p>או:</p> <p>העתקה גורפת מן הקטע.</p> <p>כדי לקבוע את איכות הכתיבה יש להתייחס לרכיבים הבאים:</p> <p>מבנה התשובה; מבנה המשפטים; הרצף בין המשפטים; מילות הקישור; משלב הלשון; סימני הפיסוק (שימוש תקני בסימני הפיסוק, ללא הקפדה על הפיסוק באמצע משפט); הכתיב; אורך הטקסט.</p> <p>הערה: איכות הכתיבה נבדקת בלא תלות באיכות התוכן.</p>	פתוח הבעה בכתב	כ25

מספר הפריט	סוג הפריט	הציון על-פי רמות הביצוע/התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
		<u>פרק רביעי: טקסט שימושי - "מד-גשם ביתי"</u>	
26	פתוח המשמעות הגלויה	<p>א. 3 = תשובה הכוללת השלמות נכונות של שלושת המשפטים, לדוגמה:</p> <p>1. ... לגזור את הבקבוק לשני חלקים: המכל והמשפך/לגזור את הבקבוק.</p> <p>2. ... לעטוף את השוליים של שני חלקי הבקבוק/לכסות את השוליים החדים/למנוע שריטות וחתכים.</p> <p>3. ... למדוד על המכל מרחק של סנטימטר אחד בין קו אחד לקו אחר/לסמן על המכל קווים ישרים/לסרטט קווים/לעשות קווים.</p> <p>2 = תשובה הכוללת שתי השלמות נכונות מבין הנ"ל.</p> <p>1 = תשובה הכוללת השלמה אחת נכונה מבין הנ"ל.</p> <p>0 = תשובה הכוללת רק ציון פעולה (לגזור/להדביק/לעטוף/למדוד), ללא התייחסות למד-גשם.</p> <p>אז: כל תשובה אחרת.</p>	3-0
	פתוח הבנת המשתמע	<p>ב. 2 = תשובה הכוללת הסבר הגיוני, המתבסס על תכונת השקיפות, לדוגמה:</p> <p>- כדי שיהיה אפשר לראות את גובה המים במכל.</p> <p>0 = תשובה כללית ללא התייחסות לתכונת השקיפות, לדוגמה:</p> <p>- כדי שיוכלו למדוד כמה גשם ירד.</p> <p>אז: כל תשובה אחרת.</p>	2,0
27	ר"ב הבנת המשתמע	<p>2 = תשובה נכונה: (4) לא נמחק במים.</p> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	2,0

מספר הפריט	סוג הפריט	הציון על-פי רמות הביצוע/התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
28	חצי פתוח הבנת המשתמע	<p>3 = תשובה הכוללת את חמשת הסימונים האלה:</p> <p>1. אי-אפשר לענות</p> <p>2. אי-אפשר לענות</p> <p>3. אפשר לענות</p> <p>4. אי-אפשר לענות</p> <p>5. אפשר לענות</p> <p>2 = תשובה הכוללת ארבעה סימונים נכונים מבין הנ"ל.</p> <p>1 = תשובה הכוללת שלושה סימונים נכונים מבין הנ"ל.</p> <p>0 = תשובה הכוללת שני סימונים נכונים מבין הנ"ל או פחות.</p>	3-0
29	ר"ב לשון ומטה לשון	<p>א. 1 = תשובה נכונה: (2) מדחום</p> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	1,0
	חצי פתוח לשון ומטה לשון	<p>ב. 1 = העתקת שתי המילים האלה:</p> <ul style="list-style-type: none"> • כדורסל • אינסוף <p>0 = העתקת מילה אחת מבין הנ"ל/העתקת מילים אחרות/כתיבת מילים שלא מן המחסן.</p>	1,0

אפשרויות הציון	הציון על-פי רמות הביצוע/התשובה הנכונה	סוג הפריט	מספר הפריט
3,1,0	<p>3 = תשובה המביעה את הסכמת התלמיד עם הכותב או את אי-הסכמתו עם הכותב, בליווי נימוק המתבסס על המידע שבטקסט. הנימוק צריך להתייחס לעובדה שהחומרים נגישים, או למידת הבהירות של ההוראות, או לדרגת הקושי שבבניית מד-גשם, או להתאמת הפעילות לילדים, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> - אני מסכים עם הכותב כי החומרים להכנת מד-גשם הם חומרים בסיסיים הנמצאים בכל בית. - אני מסכים עם הכותב כי קל לבנות מד-גשם, ולכן ילדים יכולים למדוד את כמות הגשם שירד. - אינני מסכים עם הכותב מכיוון שההוראות אינן ברורות דָּיָן. <p>1 = תשובה המביעה את הסכמת התלמיד עם הכותב או את אי-הסכמתו עם הכותב בליווי נימוק כללי, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> - אני מסכים עם הכותב כי זה מעניין. - אני מסכים עם הכותב כי אפשר ללמוד מזה הרבה. - אני מסכים עם הכותב כי כיף לבנות מד-גשם. - אני מסכים עם הכותב כי יש הוראות. <p>0 = תשובה המביעה את דעת התלמיד ללא נימוק/בליווי נימוק לא רלוונטי. או: תשובה שגויה, לדוגמה:</p> <ul style="list-style-type: none"> - אני מסכים עם הכותב כי חשוב שילדים יכינו מד-גשם. - אני מסכים עם הכותב כי כל אחד יכול להכין מד-גשם. <p>או: כל תשובה אחרת.</p>	פתוח יישום, הערכה וביקורת	30
3,0	<p>3 = תשובה נכונה: (3) להמחיש את התהליך של בניית מד-גשם.</p> <p>0 = כל תשובה אחרת.</p>	ר"ב יישום, הערכה וביקורת	31

מספר הפריט	סוג הפריט	הציון על-פי רמות הביצוע/התשובה הנכונה	אפשרויות הציון
32	חצי פתוח לשון ומטה לשון	<p>2 = תשובה הכוללת שישה או חמישה סימונים מבין אלה:</p> <p>1. כן 2. לא 3. כן 4. לא 5. כן 6. לא</p> <p>1 = תשובה הכוללת ארבעה או שלושה סימונים נכונים מבין הנ"ל.</p> <p>0 = תשובה הכוללת שני סימונים נכונים מבין הנ"ל או פחות.</p>	2-0
33	חצי פתוח לשון ומטה לשון	<p>1 = תשובה הכוללת שלוש מילים נכונות:</p> <ul style="list-style-type: none"> • שקוף/פתוח/מחורר/חדיר • צר • תחתון <p>0 = תשובה הכוללת שתי מילים נכונות מבין הנ"ל או פחות.</p>	1,0

2.ג הנחיות לבדיקת המבחן ולחישוב הציונים

כללי

מוצע כי המבחנים של כל כיתה ייבדקו בידי צוות המורים לעברית בבית-הספר. כמו כן, מוצע שרכז המקצוע או רכז השכבה, או מי שימונה לצורך כך בידי מנהל בית-הספר, ילוו את התהליך הזה. יש לבדוק את המבחנים בהתאם למחווה המצורף לעיל (ג.1) ובצמידות אליו. זכרו כי תוצאות המבחנים נועדו לשימוש פנימי, ובית-הספר אינו נדרש לדווח עליהן לכל גורם שהוא.

כלי עזר לחישוב הציונים של המיצ"ב הפנימי ולמיפויים

ראמ"ה מעמידה לרשות בתי-הספר שני כלים ממוחשבים לחישוב ציונים ולמיפוי הישגים: **מערכת המנב"ס/המנבסון והמיצבית**, שפותחה בידי ראמ"ה. כלים אלה מחשבים את הציונים ברמת התלמיד באופן אוטומטי, מספקים נתונים הניתנים להשוואה בין קבוצות תלמידים ומאפשרים קבלת תרשימים ברמת הכיתה או ברמת השכבה. שני הכלים האלה מתאימים לשימוש **רק** בבתי-ספר שהעבירו את המבחן בשלמותו.

נוסף על הכלים הסטטיסטיים האלה, מצורפים למחברות המבחן כלים ידניים לחישוב הנתונים – **דף ריכוז ציונים לתלמיד ודף מיפוי כיתתי** היכולים להיות שלב מקדים (כלי תומך) לפני הקלדת הנתונים למנבסון או למיצבית.

כדי שיהיה אפשר לקבל תמונה בית-ספרית, יש לקבל החלטה אחידה בנוגע לכלי שימש את בית-הספר לעיבוד הנתונים. יש להנחות את כלל המורים בבית-הספר **להשתמש בכלי בית-ספרי אחיד לניתוח כל תוצאות המיצ"ב הפנימי**: מנב"ס/מנבסון או מיצבית (כלי המבוסס על אקסל). כדי להגיע לידי החלטה בית-ספרית יש להביא בחשבון את רמת המיומנות של כלל מורי בית-הספר בכלי העיבוד השונים: השימוש בכלי האקסל מתאים למורים שיש להם שליטה בסיסית בתוכנת אקסל, והשימוש במנבסון מתאים למורים בעלי מיומנות בסיסית בעבודה עם מרכיבים במנבסון.

א. חישוב הציונים באמצעות מנב"ס ומנבסון

מערכות המנב"ס והמנבסון הותאמו להזנת הנתונים של מבחני המיצ"ב הפנימיים, והן כוללות ממשק המאפשר לבית-הספר לקלוט את מבחני המיצ"ב הפנימיים ישירות למנבסון או למנב"ס, לשם הקלדת ציוני המיצ"ב הפנימי. תיעוד הציונים במנב"ס/במנבסון מאפשר לשמור אותם ולשלבם בתכנית ההערכה של בית-הספר. נוסף על כך, תיעוד הציונים במנב"ס/במנבסון מאפשר להפיק דוחות ייחודיים למיצ"ב הפנימי הכוללים השוואה לנתונים הארציים המבוססים על נתוני המיצ"ב החיצוני.

להדרכה ולתמיכה אפשר לפנות למוקד השירות והתמיכה של מינהלת יישומי המנב"ס בימים א'-ה', בשעות 07:30-22:30 (מומלץ לפנות אחרי השעה 15:30), וביום ו' ובערבי חג בשעות 14:00-07:30, בטלפון: **03-9298111**.

דוא"ל לתמיכה: moked-manbas@kishurim.k12.il

אתר האינטרנט של מינהלת יישומי המנב"ס: www.education.gov.il/manbas

ב. חישוב הציונים באמצעות המיצבית

ראמ"ה מעמידה לרשות בתי הספר "מיצבית-כיתתית" ו"מיצבית-שכבתית", לחישוב הישגים במיצ"ב הפנימי ולמפונים. המיצביות שפותחו בעבור כל אחד ממבחני המיצ"ב הפנימי הן קובצי אקסל שהותאמו למבנה הייחודי של כל מבחן. המיצבית הכיתתית מאפשרת לחשב את הציונים של תלמידי הכיתה במבחן המיצ"ב הפנימי, ומספקת תמונת מצב של הישגי הכיתה במבחן. המיצבית השכבתית מספקת נתונים שונים: (1) על הישגי כלל התלמידים בשכבה; (2) על השוואה בין הישגי הכיתות המקבילות במבחן המיצ"ב הפנימי; (3) על השוואה בין נתוני השכבה לנתוני קבוצות ההשוואה הארציות (הנורמות הארציות) המבוססים על נתוני המיצ"ב החיצוני. המיצביות יפורסמו באתר ראמ"ה בכתובת: <http://rama.education.gov.il> בקטגוריה "מיצ"ב פנימי תש"ע" סמוך למועדי המיצ"ב הפנימי.

ג. חישוב הציונים באופן ידני

כדי לחשב את הציונים באופן ידני אפשר להיעזר בדרך ריכוז הציונים הידני של כל תלמיד ו/או בדף המיפוי הכיתתי. דפי ריכוז הציונים הידניים של כל התלמידים (40 עותקים) וכן דף מיפוי כיתתי מצורפים למעטפה. ראו בעמודים 46-47 דוגמה לדף ריכוז ציונים מלא, שחושבו בו כל הציונים של תלמיד אחד, ודוגמה לדף ריכוז ציונים ריק. כלי זה הותאם להעברת המיצ"ב הפנימי, ונועד לאפשר למורי בתי הספר לבדוק את המבחנים בדרך יעילה ונוחה.

להלן הנחיות לבדיקת המבחן ולחישוב הציונים באופן ידני:

1. הנחיות כלליות

- בדיקת השאלות במבחן לפי המחווון המצורף: אפשרויות הניקוד בכל סעיף ובכל שאלה מוגדרות מראש במחווון ומצוינות בהתאם לכך בדף ריכוז הציונים. יש לסמן בדף ריכוז הציונים את הניקוד לכל שאלה או סעיף. להלן כמה דוגמאות.

דוגמאות

שאלה 2 (פריט רב-בררה): תשובה נכונה של התלמיד, כפי שמפורט במחווון, תזכה את התלמיד ב-2 נקודות. במקרה זה יש להקיף את הספרה 2 בדף ריכוז הציונים, בשורה המתייחסת לשאלה 2. תלמיד ששגה או שלא השיב על השאלה כלל, יקבל 0 נקודות. במקרה זה יש להקיף את הספרה 0 בדף ריכוז הציונים.

שאלה 11 (פריט חצי פתוח): תשובה נכונה כוללת ארבעה סימונים נכונים של נכון או לא נכון. תלמיד שענה נכון על השאלה, יקבל 2 נקודות. במקרה זה יש להקיף את הספרה 2 בדף ריכוז הציונים, בשורה המתייחסת לשאלה 11. תלמיד שסימן שלושה סימונים נכונים יקבל נקודה אחת. במקרה זה יש להקיף את הספרה 1 בדף ריכוז הציונים. תלמיד שסימן שני סימונים נכונים או פחות, או שלא השיב על השאלה כלל, יקבל 0 נקודות. במקרה זה יש להקיף את הספרה 0 בדף ריכוז הציונים.

שאלה 30 (פריט פתוח): תשובה נכונה של התלמיד, כפי שמפורט במחון, תזכה את התלמיד ב-3 נקודות. במקרה זה יש להקיף את הספרה 3 בדף ריכוז הציונים, בשורה המתייחסת לשאלה 30. תשובה חלקית, כפי שמפורט במחון, תזכה את התלמיד בנקודה אחת. במקרה זה יש להקיף את הספרה 1 בדף ריכוז הציונים. תלמיד ששגה או שלא השיב על השאלה כלל, יקבל 0 נקודות. במקרה זה יש להקיף את הספרה 0 בדף ריכוז הציונים.

שאלה 15 – משימת הבעה בכתב – כתיבת טיעון/שכנוע על סמך גריין נתון (פריט פתוח): ההערכה נעשית על-פי שלוש קטגוריות: תוכן, מבנה ולשון. בכל אחת מן הקטגוריות יש לבחון כמה מרכיבים, כפי שמפורט במחון, ולתת ניקוד לכל מרכיב בנפרד. תלמיד שלא עמד בדרישות של אחד מן המרכיבים, יקבל 0 נקודות במרכיב הזה. במקרה זה יש להקיף את הספרה 0 בדף ריכוז הציונים, בשאלה 15, בשורה המתייחסת למרכיב הנ"ל.

- המבחן כולל שאלה אחת בהבנת הנקרא, **הנבדקת גם בהבעה בכתב (25כ)**. השאלה הזאת נבדקת בבדיקה הוליסטית בסולם של 0, 1, 3, 5.
- לשון ומטה לשון – מאחר שהציון של כל תלמיד בתחום הזה מבוסס על מספר קטן יחסית של פריטים, ציון זה עלול, במקרים מסוימים, שלא לייצג נאמנה את רמת שליטתו של התלמיד. לפיכך מומלץ להצליב את המידע עם הערכות פנימיות אחרות שהועברו בכיתה באותו נושא.
- דין שאלה שלא ענו עליה כדין תשובה שגויה. בשני המקרים יקבל התלמיד אפס נקודות. עם זאת, מומלץ למורה לנהל רישום של שאלות שהתלמידים לא השיבו עליהן, כדי שיוכל ללמוד מהן על נושאים שהכיתה מתקשה בהם או שלא למדה אותם.

2. הנחיות לחישוב ידני של ציון התלמיד בכל נושא במבחן

בעבור כל תלמיד יש לחשב את הציון בכל אחד משלושת הנושאים האלה בנפרד: **הבנת הנקרא, הבעה בכתב ולשון ומטה לשון**. מחשבים את הציון בכל נושא על-פי סכום הנקודות שצבר התלמיד באותו נושא (השאלות בכל נושא מופיעות בטורים נפרדים בדף ריכוז הציונים לתלמיד).

3. הנחיות לחישוב ידני של הציון הכולל במבחן

הציון הכולל במבחן מחושב על-פי סכום הנקודות שצבר התלמיד בשלושת הנושאים. טווח הציונים נע בין 0 ל-100.

4. הנחיות לשימוש בדף המיפוי הכיתתי ולחישוב מדדים כיתתיים

- דף המיפוי הכיתתי המופיע בהמשך נועד לאפשר את חישובם של המדדים הכיתתיים ברמת הפריט, ברמת הסוגה, ברמת הנושא וברמת הציון הכולל של המבחן. בתום בדיקת המבחנים מומלץ להעתיק את הציונים של כל תלמיד בפריטים המשתייכים לאותו נושא, ואחר כך לחשב את הציון הממוצע של כל התלמידים בכיתה ברמת הפריטים, ברמת הנושאים וברמת המבחן כולו.
- שימו לב כי בדף המיפוי הכיתתי הפריטים מסודרים לפי נושאים. דף המיפוי הכיתתי מוצג בחוברת זו לשם דוגמה והוא גם מצורף במעטפה לשימושכם.
- נתוני קבוצות ההשוואה (נורמות ארציות) **אינם** כוללים עולים חדשים ותלמידים המקבלים תמיכה מתכנית השילוב. לכן, כדי להשוות את הממוצע הכיתתי לנתונים האלה (כאשר הם יתפרסמו), יש לחשב את הממוצע הכיתתי בלי קבוצות התלמידים האלה.

3.ג התאמת חישוב הציונים לצורכי בית-הספר

המיצ"ב הפנימי נועד לשימוש פנים בית-ספרי ולכן הוא יכול להיות מרכיב בחישוב הציון הסופי בתעודה, וזאת לפי החלטת בית-הספר. להלן כמה אפשרויות לחישוב ציוני התלמידים:

א. מתן ציון לפי כלל השאלות במבחן המקורי. ציון זה יאפשר השוואה לציוני קבוצות השוואה שיפורסמו על-ידי ראמ"ה.

ב. מתן שני ציונים (הדבר מחייב להעביר את המבחן במתכונתו המלאה) – האחד על בסיס חלק מהטקסטים (למשל שני טקסטים), והאחר על בסיס המבחן בכללותו. הציון המבוסס על כלל המבחן יאפשר להשוות את ציון בית-הספר לציון של קבוצות השוואה.

הערה: אם המבחן לא הועבר לתלמידים במתכונת מלאה, יש לערוך שינויים במספר הנקודות המוקצות לכל שאלה ושאלה, וזאת על-פי שיקול דעתו של המורה.

4.ג השוואה לנתוני קבוצות ההשוואה (נורמות ארציות)

ראמ"ה תפרסם את נתוני קבוצות ההשוואה (כלל בתי-הספר דוברי העברית) על סמך התוצאות של בתי-הספר שנבחנו במבחן המיצ"ב החיצוני. בית-הספר יוכל להשוות את הישגיו להישגים של בתי-ספר דומים. הסברים בנוגע להשוואה זו יפורסמו באתר האינטרנט של ראמ"ה בעוד כמה חודשים. זכרו, אם תחליטו לערוך שינויים כלשהם במבחן (במבנהו, באופן העברתו או באופן הערכתו), לא תוכלו להשוות את הישגים שלכם לנתוני קבוצות ההשוואה.

דף ריכוז ציונים לתלמיד

דוגמה למילוי דף ריכוז ציונים לתלמיד (לחישוב ידני) – עברית לכיתה ה' – מיצ"ב פנימי התש"ע
 יש לסמן את מספר הנקודות שקיבל התלמיד בכל שאלה או סעיף בהתאם למפורט במחווון.

שם התלמיד/ה: _____ כיתה: _____ כח' _____

לשון ומטה לשון			הבנת הנקרא			השאלה
			0		3	שאלה 19
			0	2		שאלה 20
0	1					שאלה 21
0	1	2				שאלה 22
			0		3	שאלה 23
0	1					שאלה 24
			0	1	3	שאלה 25
			0	1	2	שאלה 26א
			0		2	שאלה 26ב
			0		2	שאלה 27
			0	1	2	שאלה 28
0	1					שאלה 29א
0	1					שאלה 29ב
			0	1	3	שאלה 30
			0		3	שאלה 31
0	1	2				שאלה 32
0	1					שאלה 33

לשון ומטה לשון			הבנת הנקרא			השאלה
			0	2		שאלה 1
			0	2		שאלה 2
			0	2		שאלה 3
			0	2		שאלה 4
			0	2		שאלה 5
			0	2		שאלה 6
			0		3	שאלה 7
			0	2		שאלה 8
			0	2		שאלה 9
			0	2		שאלה 10
			0	1	2	שאלה 11
			0		3	שאלה 12
0		2				שאלה 13
0	1	2				שאלה 14
			0		3	שאלה 16
			0		3	שאלה 17
			0	1		שאלה 18א
			0	1		שאלה 18ב
			0	1		שאלה 18ג

הבעה בכתב						השאלה
0	1		3			שאלה 1א15
0		2		4	6	שאלה 2א15
0	1					שאלה 1ב15
0		2	3			שאלה 2ב15
0	1	2				שאלה 1ג15
0	1					שאלה 2ג15
0	1	2				שאלה 3ג15
0	1	2				שאלה 4ג15
0	1		3		5	שאלה כ25

$\frac{(20)}{25} \times 100 = 80\%$	$\frac{(8)}{13} \times 100 = 62\%$	$\frac{(47)}{62} \times 100 = 76\%$	ציונים באחוזים
ציון בהבעה בכתב	ציון בלשון ומטה לשון	ציון בהבנת הנקרא	
ציון כולל 75 נק' (סכום הנקודות בהבנת הנקרא, בלשון ומטה לשון ובהבעה בכתב)			ציון כולל

הצג נוצר באמצעות בית-ספרי וואלה והצגה ללא זיהוי שהוא.

דף ריכוז ציונים לתלמיד

(עותקים של זה מצורפים במעטפה)

דף ריכוז ציונים לתלמיד (לחישוב ידני) – עברית לכיתה ה' – מיצ"ב פנימי התש"ע
יש לסמן את מספר הנקודות שקיבל התלמיד בכל שאלה או סעיף בהתאם למפורט במחווך.

שם התלמיד/ה: _____ כיתה: _____

לשון ומטה לשון			הבנת הנקרא			השאלה
			0		3	שאלה 19
			0	2		שאלה 20
0	1					שאלה 21
0	1	2				שאלה 22
			0		3	שאלה 23
0	1					שאלה 24
			0	1	3	שאלה 25
			0	1	2	שאלה 26א
			0	2		שאלה 26ב
			0	2		שאלה 27
			0	1	2	שאלה 28
0	1					שאלה 29א
0	1					שאלה 29ב
			0	1	3	שאלה 30
			0		3	שאלה 31
0	1	2				שאלה 32
0	1					שאלה 33

לשון ומטה לשון			הבנת הנקרא			השאלה
			0	2		שאלה 1
			0	2		שאלה 2
			0	2		שאלה 3
			0	2		שאלה 4
			0	2		שאלה 5
			0	2		שאלה 6
			0		3	שאלה 7
			0	2		שאלה 8
			0	2		שאלה 9
			0	2		שאלה 10
			0	1	2	שאלה 11
			0		3	שאלה 12
0		2				שאלה 13
0	1	2				שאלה 14
			0		3	שאלה 16
			0		3	שאלה 17
			0	1		שאלה 18א
			0	1		שאלה 18ב
			0	1		שאלה 18ג

הבעה בכתב						השאלה
0	1		3			שאלה 15א
0		2		4	6	שאלה 15א2
0	1					שאלה 15ב1
0		2	3			שאלה 15ב2
0	1	2				שאלה 15ג1
0	1					שאלה 15ג2
0	1	2				שאלה 15ג3
0	1	2				שאלה 15ג4
0	1		3		5	שאלה 25כ

$\frac{(\quad)}{25} \times 100 = \text{---} \%$	$\frac{(\quad)}{13} \times 100 = \text{---} \%$	$\frac{(\quad)}{62} \times 100 = \text{---} \%$	ציונים באחוזים
ציון בהבעה בכתב	ציון בלשון ומטה לשון	ציון בהבנת הנקרא	
ציון כולל _____ נק' (סכום הנקודות בהבנת הנקרא, בלשון ומטה לשון ובהבעה בכתב)			ציון כולל

הצג נודע אשמוש בים-ספרי ולא להצביח לכל זויס שהוא.

דף מיפוי כיתתי - עברית לכיתה ה' מיצ"ב פנימי התש"ע

הבנת הנקרא															רגיל/ עולה/ משולב	מספר השאלה ממדי ההבנה								
הסיפור							טקסט המידע																	
הציון בסוגה	25	23	20	19	18ג	18ב	18א	17	16	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	שם התלמיד		
	III	II	II	II	II	II	II	I	II	III	I	I	II	II	III	II	II	II	II	II	I			
																							1	
																								2
																								3
																								4
																								5
																								6
																								7
																								8
																								9
																								10
																								11
																								12
																								13
																								14
																								15
																								16
																								17
																								18
																								19
																								20
																								21
																								22
																								23
																								24
																								25
																								26
																								27
																								28
																								29
																								30
																								31
																								32
																								33
																								34
																								35
																								36
																								37
																								38
																								39
																								40

ממוצע כיתתי של כל התלמידים: _____
ממוצע כיתתי ללא תלמידים משולבים ועולים: _____

מקרא - ממדי ההבנה:

- I - המשמעות הגלויה בטקסט: איתור מידע
- II - הבנת המשתמע מתוך הטקסט: היסק והכללה על-פי הטקסט
- III - יישום, הערכה וביקורת

11:12,01/06

755